

BIJLAGE bij internetconsultatie Wetsvoorstel bevoegdheden schoolonderwijs jonge en oudere kind

Bezwaar 1: Het wetsvoorstel draagt niet bij aan kwaliteit van het onderwijs

Een harde knip in de bevoegdhedensystematiek zet de kwaliteit van het onderwijs onder druk. Vanuit het werkveld wordt veel waarde gehecht aan de integraliteit van de opleiding. Een goede leraar heeft kennis van de ontwikkeling (sociaal-emotioneel, cognitief en motorisch) van het kind tot 12 jaar én overziet de samenhang van de complete leerlijn van groep 1 tot groep 8. Een knip in verschillende bevoegdheden versmalt de reikwijdte van de opleiding en doet afbreuk aan de gewenste integraliteit. Nieuwe bevoegdheden maken het stelsel onnodig complexer. De kwaliteit van de leraar wordt voor een belangrijk deel bepaald door de kwaliteit van de opleiding. Het wetsvoorstel biedt de ruimte om vooropleidingseisen aan te passen, waardoor er niveaueverschillen kunnen ontstaan. Dit doet geen recht aan de complexiteit van het begeleiden en scholen van kinderen in de onderbouw van het primair onderwijs (waar de basis voor het leren en gelijke kansen worden gelegd). En komt het imago van het beroep niet ten goede.

Bezwaar 2: Het wetsvoorstel draagt niet bij aan een beter functionerende onderwijsarbeidsmarkt.

Een versnippering van de bevoegdhedensystematiek heeft een negatief effect op de aantrekkelijkheid en mobiliteit op de onderwijsarbeidsmarkt. De Onderwijsraad wijst hierop in in "Ruim baan voor leraren". De raad pleit voor vereenvoudiging van het bevoegdhedenstelsel, wat meer carrièremogelijkheden voor leraren geeft en daarmee een beter functionerende onderwijsarbeidsmarkt en minder tekorten. De adviezen van de Onderwijsraad worden nu uitgewerkt door de commissie Onderwijsbevoegdheden. We zien in het voortgezet onderwijs ook de nadelen van een complexe bevoegdhedensystematiek ten aanzien van de mobiliteit en daarmee aantrekkelijkheid van de sector. Nergens is bovendien steekhoudend aangetoond dat een dergelijke splitsing daadwerkelijk meer mannen zou doen kiezen voor het onderwijs, waarmee het geen bijdrage aan een grotere toestroom tot de onderwijsarbeidsmarkt zou opleveren.

In de veelheid van opleidingsroutes naar het leraarschap is het voor (aspirant) studenten nu soms al moeilijk om een juiste keuze te maken. Aspirant studenten realiseren zich vaak niet welke mobiliteit belemmerende gevolgen een bepaalde studiekeuze later in zijn loopbaan kan hebben. Hogescholen bieden studiekeuze-ondersteuning om de juiste keuzes te maken, waarbij nog meer opleidingen en bevoegdheden niet bijdragen aan duurzame keuzes voor studenten.

Versnippering van bevoegdheden zorgt voor beperking van hun inzetbaarheid en daarmee inefficiënte bedrijfsvoering. Personeel is door de beperkte bevoegdheid niet breed inzetbaar, wat een groot korte en lange termijn effect heeft voor het primair onderwijs en de loopbaan van de leraar. Het maakt het organiseren van het onderwijs voor kinderen in de praktijk onnodig complex. Dit is een verspilling van geld, menskracht en motivatie. De flexibele schil om goed te kunnen anticiperen op wisselingen in de formatie en/of leerlingenaantallen moet daardoor groter worden. Dat is niet alleen kostbaar, werken in het onderwijs wordt niet aantrekkelijker als er door beperktere mogelijkheden tot inzet noodgedwongen meer flexibele/tijdelijke dienstverbanden komen. Gezien het nog groeiende lerarentekort en de noodzaak tot intensievere inzet om kansgelijkheid te bereiken kan dit tot ernstige belemmeringen leiden.

Bezwaar 3: Het wetsvoorstel sluit niet aan bij ontwikkeling in de sector

In het onderwijs zien we enerzijds de behoefte aan de leraar als generalist en anderzijds aan specialisatie, zoals specialistische kennis over het jonge en oudere kind. Om dat te bereiken moet en kan de initiële opleiding daartoe voldoende integraal zijn én daarbinnen ruime mogelijkheid tot specialisatie bieden. De praktijk binnen opleidingen laat zien, dat dit kan. Schotten binnen opleidingen en scholen dragen niet bij aan de diversiteit binnen opleidingen en teams en de brede en duurzame inzetbaarheid van leraren.

Bij opleidingen is een toenemende aandacht voor flexibilisering en maatwerk. Op diverse manieren wordt gewerkt om de opleidingen beter te laten aansluiten op de kennis, ervaring én interesses vanuit studenten. Ook voor mannen. Hierin is nog veel te doen en er worden ook goede resultaten behaald. Vanuit de Alliantie 'Divers voor de Klas' (waarin de PO-Raad, Meestert! en het Landelijk Overleg Lerarenopleidingen Basisonderwijs (LOBO) zich hebben verenigd) worden kennis en voorbeelden over een aantrekkelijke lerarenopleiding voor mannen gedeeld. Daarnaast zijn er zes kansrijke pilots waarin lerarenopleidingen en werkveld met elkaar verkennen hoe een specialisatie voor het jonge kind / oudere kind binnen de bestaande bevoegdhedenstructuur vorm kan krijgen. Ook binnen de opleiding kunnen mogelijkheden worden gecreëerd meer jongens te interesseren en vast te houden.

De RAP-/‘Samen Opleiden en Professionaliseren’-regio's worden steeds meer de standaard voor het opleiden van aankomende leraren. Hiermee wordt aansluiting tussen opleiding en werkpraktijk versterkt en ontstaat ruimte om de doorgaande professionalisering en specialisering in gezamenlijkheid te versterken. Kortom: door specialisatie maatwerk te vangen in het splitsen van bevoegdheden is een stap terug in de tijd.

Het bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen biedt voldoende kansen voor de gewenste flexibilisering middels het werken met leeruitkomsten en in regionale allianties.

Wat dan wel?

Binnen het primair onderwijs is behoefte aan meer inhoudelijke accenten en thematische verdieping binnen de lerarenopleiding, onder andere op het gebied van het jonge en oudere kind. Kinderen tot ongeveer zes jaar ontwikkelen zich op een andere manier dan oudere kinderen. Met name bij het jonge kind vormt spelen een integrerende activiteit, omdat binnen het spel alle genoemde ontwikkelingsdomeinen samenkomen¹. Vanuit de relatief jonge wetenschap van hersenonderzoek weten we steeds meer over het brein en de ontwikkeling van jonge kinderen. Deze inzichten moeten doordringen in onderwijsbeleid, de opleidingen en de klas.

Om de kwaliteit van het onderwijs aan het jonge kind te verbeteren, is het nodig dat professionals die met jonge kinderen werken beschikken over de benodigde kennis en in staat zijn om aan te sluiten bij de ontwikkeling van jonge kinderen. De lerarenopleidingen hebben reeds in toenemende mate specifieke aandacht voor het jonge en oudere kind; in de vorm van diverse minors, verschillende tracks/routes binnen de opleidingen en/of korte post-hbo-opleidingen.

Een oplossing voor deze tegenstelling lijkt te liggen in het al genoemde rapport 'Ruim baan voor leraren' van de Onderwijsraad: "zorg voor een generieke basis voor iedereen, in combinatie met en clustering van onderwijsbevoegdheden en één of meer specialisaties." Een "leven lang ontwikkelen" is het uitgangspunt. De ministers hebben in reactie daarop aangekondigd dat een nieuw bevoegdhedenstelsel wordt ontworpen. De Commissie Onderwijsbevoegdheden heeft de opdracht gekregen dit verder uit te werken en publiceert binnenkort haar eerste deelrapportage.

We pleiten ervoor om vanuit een integrale visie het bevoegdhedenstelsel te herzien, om zo de kwaliteit van het onderwijs, de aantrekkelijkheid van de opleiding en de mobiliteit tussen onderwijssectoren en aanpalende sectoren zoals opvang en jeugd(zorg) te versterken.

Tot slot:

Met dit wetsvoorstel spant de minister het paard achter de wagen. Er is een breed draagvlak binnen de sector voor het verder stimuleren van diversiteit in teams. Dit betreft ook gender én de aandacht

voor specialistische kennis over het jonge/oudere kind. De gekozen interventie: het splitsen van bevoegdheden, draagt niet bij aan de kwaliteit van het onderwijs, een beter functionerende onderwijsarbeidsmarkt en houdt geen rekening met (beleids)ontwikkelingen die reeds in gang zijn gezet.

Radiant hogescholen is een coöperatie van 9 pabo's waarvan zeven een monosectorale lerarenopleiding zijn. Deze pabo's staan voor kwaliteit, verbinding met het werkveld en persoonlijk meesterschap.

De leden van Radiant zijn: Ipabo Amsterdam, Thomas More Rotterdam, Driestar hogeschool Gouda, Marnix academie Utrecht, Christelijke Hogeschool Ede, Viaa hogeschool Zwolle, KPZ Zwolle, Iselinge Doetinchem, De Kempel Helmond.

De Radiant hogescholen hebben met elkaar een marktaandeel van 30% van de studenten die een lerarenopleiding voor voor Basisonderwijs volgen.